

DEVELOPING THE ENTREPRENEURIAL SPIRIT THROUGH ECONOMIC EDUCATION

DEZVOLTAREA SPIRITULUI DE ANTREPRENOR PRIN EDUCAȚIA ECONOMICĂ

CARABET Natalia, Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă
din Chișinău, catedra Pedagogie preșcolară, Educație fizică și Dans
<https://orcid.org/0000-0002-9096-0587>

Rezumat: Articolul abordează problema educației economice a copiilor/ elevilor, a banilor ca principală valoare materială. Este ilustrată importanța valorilor materiale în familie, în școală, în universitate și în viață prin exemple concrete. În articol sunt propuse noi metode de educație economică atât pentru copii, cât și sfaturi utile pentru adulți.

Cuvinte-cheie: nevoi, bani, planificare financiară, finanțe, economii, investiții, valori material, buget.

Abstract: This article addresses the issue of money, as the main material value. It illustrated the importance of material values in the family, in school, at university and in life through concrete examples. The article suggested new methods of economic education for both children, tips for adults as well.

Key-words: needs, money, financial planning, finance, savings, investments, material values, budget.

”Banii fie îi domină pe posesorul lor, fie îl slujesc”

Horățiu

De ce are nevoie omul? De apă, hrana, locuință, protecție...etc. Chiar și pentru a-și satisface cele mai primare nevoi (cele fiziologice), omul are nevoie de bani, nemaivorbind de nevoile superioare (nevoia de cunoaștere, studii, autodeterminare).

Banii reprezintă un lucru asupra căruia fiecare are propria sa părere[1,2]. Indiferent dacă ai foarte mulți bani sau foarte puțini, ai nevoie de ei în fiecare zi. S-ar părea că toată lumea știe să-și câștige și să-și cheltuiască banii. Realitatea demonstrează însă, că prea mulți oameni nu știu cum să controleze modul în care folosesc banii. Banii îi controlează pe ei. Unii nu știu cum să –și administreze resursele financiare, alții nu știu cum să –și cumpere ceva de care au nevoie, alți adulți își pierd banii pe investiții

neperformante sau în fața escrocilor, în sfârșit există oameni care nu știu să trăiască cu banii pe care îi au [2,5].

Întrucât atât adulții, dar și copiii folosesc banii zilnic, aceasta ilustrează că educația economică este importantă pentru a obține controlul deplin asupra propriei vieți. În educația pentru bani un rol deosebit de important îl reprezintă cunoașterea și ierarhizarea trebuințelor ilustrată cu ajutorul piramidei lui Maslow. Aceasta constituie un instrument care facilitează elevilor, studenților, adulților înțelegerea propriului sistem de valori și demararea analizei unora dintre cele mai subtile motive care stau la baza modului în care își cheltuiesc banii. Or relația dintre oameni și bani, cum au remarcat unii economiști este mai mult de natură psihologică și emoțională, deoarece ”principală cauză a sărăciei sau a zădărniciilor în marasmul financiar o reprezintă teama și neștiința, și nu economia, statul sau cei bogați. Frica cu care se intoxică pe sine și ignoranța sunt cele care îi țin pe oameni în capcană.”

1. Valorile materiale în familie

Oamenii încep să înțeleagă mesajele transmise de bani încă de la vârste fragede. Încă din momentul în care copiii pot să stăpânească realitatea adulților, transformă ceea ce văd în reguli subconștiente despre viață, și bineînțeles, despre bani. Problema este că aceste mesaje despre bani nu reflectă neapărat realitatea din perspectiva unui adult. Concepțiile legate de bani percepute în copilărie pot afecta convingerile și comportamentul la maturitate. Necesitatea de a educa treptat până la adolescență în acest domeniu, rezultă din faptul că copiii vor fi viitori administratori ai familiilor lor, dar și clienți potențiali ai băncilor, vânzători și cumpărători [2].

La vârsta de cinci ani, banii sunt pentru copii ceva abstract, dar ei pot fi învățați că banii se obțin prin muncă iar banii găsiți pe stradă nu sunt ai lor. Ei pot fi educați în spiritul economiilor și determinați să nu risipească mâncarea, lumina și apa. Cele mai bune modalități de educare la această vârstă le constituie exemplul adulților dar și răspunsurile potrivite la întrebările copiilor privind problemele banilor din familie. La această vârstă copiii trebuie să învețe despre valoarea banilor altfel ei vor fi asociați și vor începe să ne fure din portofelele pe care le au uneori la îndemână.

Exemplu: Gandirea copilului este foarte concretă. Așa că tine-l pe lângă tine atunci când vii cu banii acasă, îi numeri și îi repartizezi. Chiar dacă îi ții

pe card, poți proceda astfel din cand în cand, pentru ca cel mic să vizualizeze și să înțeleagă efectiv cum gestionezi banii. Apoi, implica-l în gestionarea bugetului familiei, tot într-un mod concret. Pregatește niște borcane pentru fiecare din cheltuielile familiei, pe care lipești o eticheta (Lumina, Apa, Internet, Mîncare, Hăinuțe, Concediu...). Folosește apoi bani din jucarie, decupați și desenați de voi. Împreună cu cel mic, numara-i și pune-i pe fiecare în borcanul care îi revine. Este un joc foarte atractiv pentru cel mic. Dacă mai rămîn bani fara "destinație", dezbateți ce s-ar putea face cu ei[2].

La vârsta de șapte ani, copiii li se poate oferi periodic o sumă care le dă sentimentul autonomiei și responsabilității. La această vîrstă se poate discuta despre modul în care au fost cheltuiți acești bani. De asemenea, dacă suntem într-o situație financiară grea, este necesar ca adulții să explice copilului acest lucru pe măsura înțelegerii sale. Copilului de această vîrstă i se poate explica de ce nu e bine să fure bani sau obiecte. Lor trebuie să li se vorbească despre prețul lucrurilor al hranei și serviciilor pe care le folosește familia dar și de banii necesari pentru o anumită perioadă. La această vîrstă, i se poate alocă o sumă pentru școală lăsându-i libertatea s-o împartă singur. Copii învață valoarea banilor cu exemple concrete, nu cu adjective sau cu morală[3].

Exemplu: 1. Deținerea unor bani de buzunar este un lucru bun pentru copii. Li incurajează sa fie independenți și îi ajută să înțeleagă valoarea banilor. Îi învață sa ia decizii daca să cheltuiască toți banii odata sau să economisească o parte astfel încat sa-și poată cumpara ceva special mai tarziu. Exemple concrete sunt banii de drum, banii pentru mîncare, etc. [3].

2. Cu siguranță puțini dintre noi am asistat vreodată la o discuție a părinților noștri legată de bani, anumite investiții sau probleme financiare. Iar acum, când avem copii, facem același lucru, nu îi lăsăm să asiste la discuțiile noastre despre bani

Sfat: lăsați copiii să știe atunci când sunt probleme legate de bani. Într-adevăr, aceștia nu trebuie să cunoască gravitatea situației, însă vor învăța din greșelile voastre și vor ști cum să rezolve astfel de situații pe viitor. Chiar dacă nu le spuneți cât de gravă este situația, prin simplul fapt că știu că ceva nu este în regulă se vor simți mai aproape de voi și vor

încerca să vă înțeleagă, vor ști că aveți încredere în ei și cu siguranță vor încerca să vă ajute. [3].

La vârsta de doisprezece ani începe adevărata educație pentru bani. Este necesar ca părinții să le vorbească despre modul în care ei câștigă banii. Participarea copiilor și adolescenților la repartizarea banilor în familie, este o condiție pentru ca aceștia să nu aibă pretenții exagerate și să se încadreze în anumite sume alocate, a căror valoare să o estimeze corect. Vârsta adolescenței este vârsta la care tinerii învață ce înseamnă atitudinile diferite față de bani. Unii dintre aceștia se opun ideii de planificare financiară, având impresia că își pierd autonomia și controlul asupra resurselor bănești. Toate aceste aspecte arată cât de importantă este educația în acest domeniu, educație care va trebui să ducă la evitarea unor decizii costisitoare cu efecte negative asupra vieții viitorilor cetățeni. La această vârstă copilul începe să-și dea seama că va fi stăpân pe puterea pe care ți-o dau banii, dacă nu-i va cheltui pe toți deodată. Copilul poate învăța că nu trebuie să se lase dominat de bani și să-i folosească util. Banii constituie și simbolul puterii, dar o putere pe care nu trebuie să te lași orbit. Copilul trebuie să învețe să-i prețuiască [4].

Exemplu: Pe măsură ce cresc, copiii își doresc din ce în ce mai multe lucruri. Părinții știu acest lucru cel mai bine și reușesc din ce în ce mai greu să ajungă la un compromis cu ei. La această vârstă, pe lângă banii de buzunar pe care-I gestionează singur, copilul poate fi încadrat în careva munci ușoare: să vă ajute 2-3 ore la serviciu, pentru care va fi remunerat. Lărgiți orizontul de cunoaștere a copilului cu noțiuni noi, cum ar fi: investiții, banci, credit, antreprenoriat, escrocherii, etc. Propune-ți copilului să cooperați, pentru ca așa puteți strânge banii împreună. Important este să identificați acel lucru care îl motivează să facă economii, pe care și-l dorește foarte mult. Apoi, propune-I un plan de economii. Ca să-I fie clar ce se întâmplă, și ca să îi păstrezi entuziasmul pe parcurs, înregistrează fiecare progres pe care îl face. Desenați o etichetă, în formă de cerc împărțit în patru, de exemplu. Atunci când copilul strânge o jumătate din sumă, colorați împreună o bucată de cerc. În acest mod, cel mic are o reprezentare vizuală a progresului și rămâne motivat în continuare.

O alta metodă utilă este jocul Monopoly, care l-a scurt timp după lansarea sa a devenit unul dintre cele mai populare și utile jocuri financiare

pentru copii. Prin joc copii vor înțelege valoarea banilor, cum aceștia se câștigă și chiar cum să îi înmulțească prin logică și gândire. Monopoly a apărut în anul 1934 în momentul de culme al Marii Depresiuni și de atunci a devenit unul dintre cele mai populare jocuri financiare din lume [4].

2. Valorile materiale în școală

Despre bani nu se învață la școală. Școlile se concentrează asupra obiectelor de studiu și a formării profesionale, dar nu și asupra capacității de rezolvare a problemelor financiare. Acest lucru explică, de fapt de ce unii oameni precum contabilii, doctorii, bancherii, foarte deștepți se zbat toată viața pentru a-și rezolva problemele financiare. Și, din păcate, pentru cei mai mulți oameni, școala este sfârșitul și nu începutul [7].

Iată de ce pentru elevii de liceu studiul economiei și implicit al educației financiare reprezintă o necesitate financiară și capătă dimensiuni aparte. De exemplu: *Programele opționale Junior Achievement, răspândite în școlile din RM, au ca scop educarea copiilor și tinerilor în spiritul economiei de piață și al antreprenoriatului pentru o mai bună adaptare la mecanismele pieței libere și la căutarea unui loc de muncă după terminarea studiilor. Acestea oferă spre studiu discipline precum: - economie aplicată, piața de capital, finanțele mele, discipline cu un conținut extrem de interesant și util care permit elevilor să -și modeleze percepția și gândirea despre bani și despre modul în care îi pot folosi. În cadrul acestor discipline sunt însușite toate conceptele financiare corelate: banii, economisirea, bugetul, investițiile, împrumutul, asigurarea. Prin însușirea conceptelor de bază ale economiei și conceptelor privitoare la acest domeniu, elevii vor putea să-și reprezinte și să înțeleagă bunurile pe care le cumpără din perspectiva costurilor și a timpului investit, să gândească asupra resurselor pe care le dețin și asupra datoriilor pe care le au. Elevii nu vor găsi imediat aplicabilitatea practică a tuturor conceptelor, dar acestea vor trebui fixate și reținute pentru a fi folosite mai târziu pe măsură ce tinerii acumulează diverse experiențe de viață [7].*

Din această perspectivă rolul fundamental în educația pentru bani îl are profesorul de economie. El îi poate ajuta pe elevi să înțeleagă că deciziile privitoare la bani, sunt personale și depind de valorile personale. Profesorul este cel care demarează procesul în care fiecare elev își analizează obiectivele

financiare și cheltuielile pe care trebuie să și le însușească. De talentul și priceperea profesorului depind în cea mai mare măsură obiectivele fundamentale ale educației pentru bani cum ar fi: [5]

- dobândirea unor cunoștințe esențiale despre finanțe, antreprenoriat, economii și investiții, relații creditare, etc;
- formarea deprinderilor de a ține evidența banilor și de a gestiona bugetul personal
- formarea deprinderilor de a stabili obiective proprii de economisire.

3. Valorile materiale în universitate

De cele mai dese ori, la facultatea de Științe Economice, ajung elevi cărora nu le place matematica, sau istoria. Dacă nu au trecut prin programele de educație financiară în școală sau acasă, ei nu au nici cele mai vagi idei despre economie și principii economice, și vor trebui să depună un efort intelectual colosal pentru a însuși nu doar termenii, dar și punerea în practică a acestora. De recunoscut că vor fi foarte dezamăgiți cei care nu au iubit matematica, deoarece economia este fundamentată pe grafice și formule.

Anume la facultate, studenții pot obține unele venituri deosebite cum ar fi bursele, dar și unele cheltuieli, cum ar fi cazarea în cămin, procurarea manualelor, cheltuieli pentru alimente și îmbrăcăminte, taxa de studii în alte cazuri. Din acest moment ei sunt stăpînii propriei vieți și propriului ban câștigat. Și fără o educație economică corespunzătoare ei nu vor putea face față unei vieți adulte, responsabile, independente financiar[3].

4. Educația economică permanentă

Sănătatea financiară trebuie să fie o prioritate pentru oricine, deoarece lipsa banilor este principala cauză a celor mai multe probleme din viața de zi cu zi. Peste 80% dintre boli sunt cauzate de stres, iar principala cauză a stresului este lipsa banilor. Multe dintre mariaje, ajung la divort, tot din cauza problemelor financiare. *Robert Kiyosaki afirmă* ca fiecare dintre noi are un geniu financiar innascut. Problema este sa descoperim unde zace si sa il trezim. El inca doarme pentru ca am fost educati sa credem ca banul este ochiul dracului si sta la radacina tuturor relelor. Am fost incurajati sa invatam o meserie ca sa muncim pentru bani, dar nimeni nu ne-a invatat cum sa facem sa munceasca banii pentru noi. Am fost invatati sa nu ne facem griji pentru viitorul nostru financiar, pentru ca firma ori statul vor avea grija de noi la pensie. Și totuși, copiii noștri educați

în același sistem de învățământ vor fi cei care vor sfârși prin a ne plăti această pensie. Principalul motiv pentru care oamenii au probleme financiare se datorează faptului că deși petrec mulți ani prin școli nu învață nimic despre bani. Rezultatul este o viață turbulentă, stresantă, problematică [7].

De fapt, nu este târziu niciodată de a învăța ceva nou. Există cursuri de educație financiară online absolut gratuite [7], există cărți, manuale ideale pentru a cunoaște cum funcționează economia și banii în special, poți apela la consultațiile oamenilor din domeniu. Elementele fundamentale ale educației pentru bani atât la nivelul tinerilor cât și la nivelul adulților sunt: planificarea financiară, stabilirea obiectivelor și luarea deciziilor.

- Planificarea financiară este un proces de gândire și nu un produs. Un plan financiar se fundamentează pe ce este mai important în viața fiecăruia adică ce vrea să obțină, să fie și să facă.
- Stabilirea obiectivelor îl ajută pe fiecare să traseze direcția către planurile și acțiunile sale. Pentru a-și putea stabili obiectivele oamenii trebuie să prioritizeze conștientizând că resursele sunt întotdeauna limitate. Ele le dau oamenilor dorința de a reuși. Fiecare dintre noi trebuie să facem distincția dintre nevoi și dorințe. Un element esențial în îndeplinirea obiectivelor financiare este practica economisirii continue și consecvente, lucru posibil prin efectuarea de cheltuieli mai mici decât veniturile. Această practică se numește P.T.P. (plătește-tepe tine primul).
- Luarea unei decizii joacă un rol important în procesul de planificare financiară. Este important ca oamenii să înțeleagă că multe decizii personale actuale vor avea consecințe asupra deciziilor viitoare.

Însă, multă lume cade în capcană, devin robii confortului, devin anonimi, pentru că nu pun la contribuție potențialul care-l au. Or schimbarea filosofiei vieții personale, cere schimbarea propriului stil de viață și a propriului mod de gândire. Odată ce ești "sănătos" din punct de vedere financiar, cu siguranță că îți vei dori ca situația ta să nu se schimbe. Echilibrul financiar este cheia, iar atât timp cât raportul dintre veniturile și cheltuielile pe care le ai va fi unul echitabil, stabilitatea ta financiară va fi menținută. Odată ajunși la acest nivel, nu îți rămâne decât să îți adaptezi comportamentul zilnic la obiectivele pe care ți le-ai stabilit și să urmezi pașii stabiliți. Schimbă-ți concepția despre bani! Înlocuiește "nu voi avea

niciodată suficienți bani" cu "trebuie să fac asta pentru ca banii să îmi ajungă". Fă-ți un buget bine pus la punct și urmărește-ți banii, apoi încercă să te adaptezi cheltuielilor și crează-ți un echilibru financiar. Stabilește-ți obiective clare. În acest fel știi unde te afli și care este traseul pe care trebuie să îl urmezi. Acționează, nu mai aștepta ca banii să vină la tine în timp ce tu îi lași să plece fără un obiectiv anume[8].

Actualitatea procesului de educație economică a preșcolarului

În țara noastră, la moment este creată o situație deosebită în aspect socio-economic. Este vorba de economia în tranziție, economie care pune accent pe agenții economici mici și mijlocii, pe afacerile mixte, de familie. În acest context sistemul de educație va reacționa prin activitatea de educație a copiilor preșcolari orientată spre finalitatea exprimată prin formarea gândirii economice noi, a spiritului de întreprinzător și consilierea de carieră începută de timpuriu. Educația economică a preșcolarilor este un proces orientat: [5,6]

- *spre un nou mod de acceptare a realității (noi, flexibile, cu probleme noi),*
- *spre formarea reprezentărilor elementare financiare și economice,*
- *spre formarea calităților noi de personalitate- hărnicie- economie, hărnicie- competență, economicitate- dărnicie...,*
- *spre formarea abilităților/ deprinderilor/ competențelor economice elementare.*

Actualitatea procesului de educație economică a preșcolarului se exprimă prin faptul, că noi dorim să abordăm acest proces prin educația morală a preșcolarilor, accentuând importanța valorilor materiale, dar niciodată subestimând valorile general- umane, fiind valori indiscutabile- Omul, Familia, Viața, Sănătatea, Dreptatea, Natura, Munca etc. Din punct de vedere pedagogic, considerăm importantă orientarea/ direcționarea activității și accentelor în educația economică a preșcolarilor, care, va înțelege fenomenele economice din societate, ce schimbă profund nu doar viața comunității, dar și viața/ tradițiile familiilor (plecarea părinților peste hotare, schimbul valutar...) [5,6].

Pe de altă parte, considerăm că educația economică a preșcolarilor va exclude atitudinea neserioasă față de munca altei persoane, față de bunurile altor persoane sau copii, risipa bunurilor materiale din familie- grădiniță.

Scopul educației economice la vârsta preșcolară se referă la formarea conștiinței economice a preșcolarilor, fapt ce-i va apropia pe copii de realitățile vieții, pieței, comerțului, va favoriza gândirea și reacția economică, oferă informații despre profesii, se îmbogățește vocabularul preșcolarului, crește respectul de sine, mândria pentru familie/ neam, spiritul de competiție, perseverența, dorința de a ajunge la rezultatul scontat, apare interesul sănătos al copilului pentru ban, valută. Având în vedere că în preșcolaritate gândirea copiilor este concret – intuitivă, predomină posibilitatea de educație a copiilor prin joc- deci jocul va fi baza procesului de educație economică a copiilor la această vârstă.

Obiectivele educației economice sunt diverse. Acest proces depinde de vârsta preșcolarului, de capacitatea lui de înțelegere, de pregătirea educatorului pentru această activitate, dar în general vor fi orientate să [5,6]:

- *familiarizeze preșcolarul cu unele noțiuni economice*
- *familiarizeze preșcolarii cu noțiunile relațiilor de piață*
- *formeze competențe de aplicare a noțiunilor/ cunoștințelor în viața practică, în rezolvarea situațiilor de problemă, în rezolvarea problemelor simple aritmetice...*
- *dezvolte capacitatea de a compara nevoile personale cu posibilitățile personale sau ale familiei*
- *dezvolte atitudinile grijului față de alte persoane, față de munca altor persoane.*

Caracteristica esențială a procesului de educație economică a preșcolarilor este absența activităților special organizate cu acest scop. De fapt, educația economică a preșcolarilor se va realiza prin jocuri didactice, de rol, dramatizări, observarea muncii adulților, excursiilor, vizitelor, lucrul individual, șezători, TVC-uri, momente de regim.

Rezultate așteptate: conștientizăm că procesul de educație economică a preșcolarilor este unul de durată, dar, credem, că la final, preșcolarii vor putea aprecia la justa valoare bunurile materiale, fără a se axa doar pe acestea, vor cunoaște tipul și rolul banilor în viață, își vor putea măsura dorințele vis-a-vis de posibilitățile materiale reale ale familiei, vor manifesta un comportament civilizată în societate, vor respecta meseriile și profesiile realizate de membrii familiei, de adulți.

Principiile realizării educației economice a preșcolarilor vor fi [3,5,6]:

- principiul sistematizării- educatorii vor realiza permanent activități de educație economică, în orice parte a zilei, în orice moment oportun din regimul zilei,
- legăturii dintre etapele procesului de educație economică, dintre activitățile realizate de educatori, părinți,
- luării în considerare a vârstei preșcolarului, deoarece noțiunile economice se vor propune preșcolarilor treptat,
- principiul intuitiv- care se bazează pe diversitatea materialelor demonstrative utilizate în procesul de educație economică a preșcolarilor,
- principiul participării active a copilului- care se va baza pe activități și metode activ-participative, motivatoare, interesante,
- de la simplu la compus- de la familiarizarea cu cifra, numărul, la rezolvarea problemelor simple, problemelor logice etc.,
- de la distractiv la nou, de la activități de joc, distractive organizate pentru copii la activități cognitive, practice.

Pentru realizarea obiectivelor educației economice a preșcolarilor se vor întreprinde unele acțiuni:

1. se vor revizui și îmbogăți jocurile din grupele cu preșcolari
2. se vor evalua cunoștințele economice a preșcolarilor
3. va fi creată o cartotecă a jocurilor cu conținut economic
4. se vor planifica și organiza activități integrate cu conținut economic
5. se va asigura parteneriatul cu familia.

Pentru a organiza activitatea de educație economică a copiilor propunem să elaborăm un organizator al jocurilor [2]:

Bloc tematic	Obiective	Jocuri
Banii 	<ul style="list-style-type: none"> •familiarizarea cu banii, bancnotele •realizarea legăturii dintre preț și calitatea mărfurilor 	La bancă La magazin Schimbul valutar Bancomatul

	<ul style="list-style-type: none"> • realizarea legăturii dintre calitatea mărfii și timpul în care se vinde marfa 	
<p>Orașul meu</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • familiarizarea cu producerea mărfurilor • familiarizarea cu profesiile adulților • familiarizarea cu normele de conduită civilizată 	<p>Atelierul La fermă Uzina La magazin Parcul de troleibuze</p>
<p>Mărfuri</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Familiarizarea cu diverse moduri de realizare a mărfurilor 	<p>La piață Licitația Agenție de publicitate Loteria Librăria</p>
<p>Țara mea</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Familiarizarea cu resursele plaiului natal, al sectorului, raionului 	<p>Poșta La țară În livadă Via La fermă</p>

Condițiile de succes a procesului de educație economică a preșcolarilor sunt:

- Armonizarea educației economice cu celelalte dimensiuni ale educației- intelectuale, estetice, cetățenești, morale...,
- Realizarea diferitor tipuri de activități și atragerea în ele a copiilor,
- Selectarea conținuturilor de educație economică a preșcolarilor,
- Selectarea metodelor eficiente, specifice preșcolarilor de educație economică,
- Utilizarea strategiilor de diagnoză, control a educației economice a preșcolarilor,
- Asigurarea parteneriatului cu familia,
- Crearea mediului favorabil educației economice a preșcolarilor,

- Cultura și „cărturăria,, economică a adulților-părinților și educatorilor [3].

Ca **metode de inițiere** a copiilor în educația economică putem propune:

1. *Discuții tematice:*

- *Ce este economia?*
- *Ce cunoști despre economie?*
- *Ce vrei să cunoști despre economie?*

2. *Crearea problemelor economice, a situațiilor de problemă.*

3. *Atragerea copiilor în situații de joc cu caracter socio- economic.*

4. *Atragerea părinților în activități de educație economică a preșcolarilor [2].*

5. *Organizarea jocurilor didactice:*

- Bucătarii
- La ferma de animale
- Ce din ce se face?
- Unde se vinde?

6. *Organizarea iarmaroacelor economice, a expozițiilor de lucrări a copiilor, a părinților.*

7. *Organizarea jocurilor de rol:*

- Banca
- La cafenea
- Supermarket
- Vinde legumele
- Schimbul de mărfuri
- Ce se vinde mai repede? [2]

Metodele de informare și atragere a părinților în procesul de educație economică a copiilor:

- *Anchetarea părinților*
- *Atragerea părinților în concursuri, matinee tematice, iarmaroace*
- *Ședințele cu părinții*
- *Excursii individuale a părinților cu copiii- la bancă, piață, magazin, la țară*
- *Organizarea jocurilor cu copiii.*

Bibliografie:

1. CARABET, N., Reflecții asupra autoeficienței personale și profesionale ale cadrelor didactice (partea I), în *Univers Pedagogic* nr. 13 (755) din 21 aprilie 2021, pp. 3-4.
2. OLOIERU A., CARABET N., Валоризация экономических концепций в системе образования, în *Materialele Conferinței științifico-practice internaționale: Probleme actuale ale culturii fizice. Dezvoltare și perspective; секция 2.маркетинг и логистика: новые возможности*, 20 noiembrie 2019, orașul Donețk; УДК 658.5:658.8, ББК У291.21+У291.32, А 43, pag. 155-159.
3. CARABET, N. Actualitatea educației economice a preșcolarilor în contextul noilor condiții socio-economice. În: *Tehnologie educațională integrativă în contextul culturii învățării*, Vol.12, 2013, Chișinău, UPS „I. Creangă”, p. 133-151.
4. CARABET, N., OLOIERU, A., Valorizarea concepțiilor economice în sistemul modern de educație. *Valuing economic concepts in the modern education system, în materialele Conferinței Internaționale Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere*, Volumul XXXVI, Institutul de cercetări economice și sociale ”GHEORGHE ZANE”, Iași, octombrie 2020, ISBN: 978-606-685-744-4, pp. 224-230.
5. LĂCĂTUȘ, D., Cum îți înveți copilul să-și planifice banii, ziarul *Woll street* pentru o nouă economie, noiembrie, 2011.
6. PUIU, M., *Educație financiară pentru cei mari și...cei mici*, Iași, 2010.
7. www.nextsteve.ro
8. *childrights.md*